

"РОЛЬ ШКІЛЬНОГО ГЕОГРАФІЧНОГО  
ПІДРУЧНИКА ПРИ  
ФОРМУВАННІ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА  
ПІДГОТОВЦІ ДО PISA"

Аспірантка, науковий співробітник  
відділу навчання географії та економіки  
Інституту педагогіки НАПН України  
Логінова Аліна Олексіївна

# ВИПУСКНИК НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

## Особистість

*Цілісна особистість, усебічно розвинена, здатна до критичного мислення;*

## Патріот

*Патріот з активною позицією, який діє згідно з морально-етичними принципами і здатний приймати відповідальні рішення;*

## Інноватор

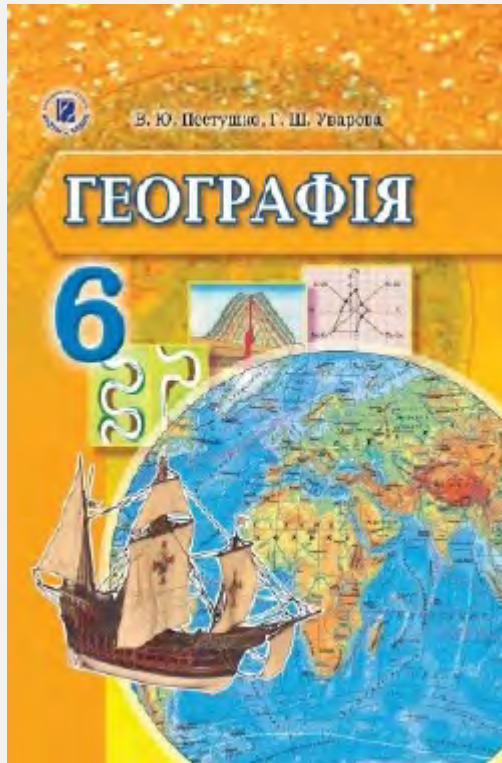
*Здатний змінювати навколишній світ, розвивати економіку, конкурувати на ринку праці, вчитися впродовж життя.*



# КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДЛЯ ЖИТТЯ

Нова українська школа	Рекомендації Європейського Парламенту	PISA
<ul style="list-style-type: none"><li>• Вільне володіння державною мовою</li><li>• Здатність спілкуватись рідною та іноземною мовою</li><li>• Математична</li><li>• Природничі науки, техніка та технології</li><li>• Інформаційно-цифрова</li><li>• Екологічна грамотність та здорове життя</li><li>• Уміння вчитись упродовж життя</li><li>• Ініціативність і підприємливість</li><li>• Соціальна та громадянська</li><li>• Обізнаність та самовираження у сфері культури</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Грамотність</li><li>• Мовна компетентність</li><li>• Математична та компетентність в науках, технологіях та інженерії</li><li>• Цифрова</li><li>• Особиста, соціальна та навчальна</li><li>• Громадянська</li><li>• Підприємницька</li><li>• Культурна обізнаність та самовираження</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Читацька</li><li>• Математична</li><li>• Природнича</li></ul>

# УКРАЇНСЬКІ ПІДРУЧНИКИ З ГЕОГРАФІЇ



В.Ю.Пестушко  
Г.Ш.Уварова



Г.Д.Довгань  
О.Г.Стадник



С.Г.Кобернік  
Р.Р.Коваленко



В.М.Бойко  
І.Л.Дітчук



# РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ В ГЕОГРАФІЧНИХ ПІДРУЧНИКАХ



- **ДІЗНАТИСЬ** ПРО ТЕ, ЯК У ДАВНИНУ РІЗНІ НАРОДИ УЯВЛЯЛИ ЗЕМЛЮ
- **ДІСТАТИ УЯВЛЕННЯ** ПРО ВІДКРИТТЯ НОВИХ ЗЕМЕЛЬ
- **НАВЧАТИСЬ** ДОБИРАТИ Й АНАЛІЗУВАТИ НОВУ ІНФОРМАЦІЮ
- **РОЗВИВАТИ** УМІННЯ ЧИТАТИ ГЕОГРАФІЧНІ КАРТИ, КОРИСТУВАТИСЬ ДОДАТКОВИМИ ДЖРЕЛАМИ ЗНАНЬ

# РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ В ГЕОГРАФІЧНИХ ПІДРУЧНИКАХ

## РОЗДІЛ I

### ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ

- Географічні дослідження Землі тривають і в наш час, нині їх основними об'єктами є Антарктида, Світовий океан, атмосфера, літосфера.
- Сучасні дослідження пов'язані з використанням природних багатств і охороною навколишнього середовища.

### ЗАПИТАННЯ І ЗАВДАННЯ

1. Поміркуйте, чому загострюються відносини людини і природи.
2. Чому важливо досліджувати океани і моря?
3. Обґрунтуйте необхідність вивчення атмосфери.
4. Які дослідження проводяться в Антарктиді?
5. Як допомагають космічні знімки вивчати Землю?
6. Як ви вважаєте, чи можливі у наш час відкриття, наприклад у вашій місцевості? Як?
7. Підготуйте міні-проект у вигляді невеликої усної розповіді, покажу фотографій чи комп'ютерної презентації на тему «Мої географічні відкриття». Для цього:
  - 1) укажіть маршрут вашої подорожі (попередньо напишіть населені пункти, в яких ви побували);
  - 2) покажіть ці пункти на карті України або світу;
  - 3) розкажіть про те, що вас зацікавило і вразило під час подорожі;
  - 4) продемонструйте фото чи слайди красвидів, пам'яток історії та іншого.

Чи знаєте ви, що таке **бекпекінг** (*backpacking*)? Якщо ні, то дізнайтеся з Інтернету.

## РОЗДІЛ II

### ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ

- Азимут — кут між напрямком на північ і напрямком на якийсь предмет на місцевості.
- Відстань на місцевості можна виміряти рулеткою, кроками або за часом, затраченим на ходьбу.

### ЗАПИТАННЯ І ЗАВДАННЯ

1. Що таке азимут? Як його визначають?
2. Запишіть у зошиті в стовпчик назви предметів, зображених на мал. 31 (с. 42). Навпроти назви зазначте азимут, за яким потрібно рухатися до кожного з них.
3. Як можна виміряти відстані на місцевості?
4. Від пункту А до пункту Б учень пройшов 100 м (умовно позначте в зошиті цю відстань 10 см) за азимутом  $360^\circ$ . Від пункту Б до пункту В він пройшов таку саму відстань за азимутом  $90^\circ$ . Від пункту В знову пройшов таку саму відстань за азимутом  $180^\circ$ . Накресліть шлях учня в зошиті й визначте, яку відстань і за яким азимутом йому залишилося пройти до пункту А.

# ПРИКЛАДИ ЗАВДАНЬ PISA (ПРИРОДНИЧО-НАУКОВА ГРАМОТНІСТЬ)

## ПРИКЛАДИ ЗАВДАНЬ (РОЗДАТКОВІ МАТЕРІАЛИ)

### 1. ПАРНИКОВИЙ ЕФЕКТ

Прочитайте тексти й надайте відповіді на наведені далі питання.

#### ПАРНИКОВИЙ ЕФЕКТ: ФАКТ ЧИ ВИГАДКА?

Усі живі істоти потребують енергії для життя. Енергія, яка підтримує життя на Землі, надходить від Сонця. Сонце дуже гаряче, тому певна кількість його енергії випромінюється в космос. Невеличка частка цієї енергії досягає Землі.

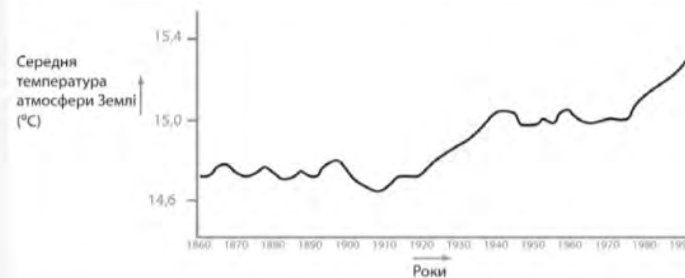
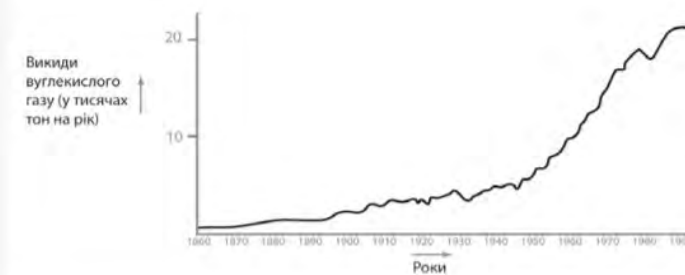
Атмосфера Землі діє як захисний шар над поверхнею нашої планети й запобігає коливанням температури, які відбуваються в безповітряному просторі. Більша частина випромінюваної Сонцем енергії проходить крізь атмосферу Землі. Земля поглинає частину цієї енергії, а ще частину відбиває назад поверхня Землі. Частину цієї відбитої енергії поглинає атмосфера.

Унаслідок цього середня температура над поверхнею Землі вища, ніж вона була б без атмосфери. Земна атмосфера зумовлює той самий ефект, що й теплиця, або парник, отже, термін «парниковий ефект» виник за аналогією.

Говорять, що впродовж XX століття «парниковий ефект» став більш вираженим. І справді, відомо, що останнім часом середня температура земної атмосфери підвищилася. У газетах і періодичних виданнях часто пишуть про збільшення викидів вуглекислого газу як головне джерело підвищення температури у XX столітті.

Учень Андрій зацікавився можливим зв'язком між середньою температурою атмосфери Землі й викидами вуглекислого газу на Землі.

У бібліотеці йому трапилися такі два графіки.



Проаналізувавши ці два графіки, Андрій зробив висновок, що, дійсно, підвищення середньої температури атмосфери Землі відбувається через зростання викидів вуглекислого газу.



# ПРИКЛАДИ ЗАВДАНЬ PISA (ПРИРОДНИЧО-НАУКОВА ГРАМОТНІСТЬ)

## Завдання 1: ПАРНИКОВИЙ ЕФЕКТ

Що саме в графіках підтверджує висновок Андрія?

.....  
.....

### Оцінювання завдання 1

#### Відповідь зараховано повністю

Відповіді, у яких ідеться про збільшення (у середньому) і температури, і викидів вуглекислого газу.

#### Відповідь не зараховано

Відповіді, у яких ідеться про температуру й викиди вуглекислого газу без уточнення суті змін, пов'язаних із ними.



## ВИСНОВОК:

- Завдання повинні містити як текстову інформацію, так і інформацію у вигляді таблиць, діаграм, графіків, малюнків, схем («змішані» тексти);
- Завдання повинні бути засновані на матеріалі з різних предметних областей (для відповіді треба інтегрувати різні знання і використовувати загальнонавчальні вміння);
- У завданнях може бути не ясно, до якої теми чи навіть галузі знань треба звернутися, щоб визначити спосіб для постановки і вирішення проблеми;
- Завдання можуть вимагати залучення додаткової інформації або, навпаки, містити надлишкову інформацію і «зайві дані»;
- Завдання повинні бути кластерними: складатися з великого блоку теорії, та декількох взаємопов'язаних запитань у різній формі.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!